

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

LÖRDAGEN DEN 15 AUGUSTI 1903.

N:R 33 (868)

LINA BERG, FÖDD SANDELL.

SÄLLAN HAR den andliga poesien gifva så blifvit en församlingens vinning som hos den person, hvars lif och verksamhet vi här i korthet få teckna. Många andra hafva, äfven de, lämnat värdefulla bidrag åt den andliga sången, men få en sådan rikedom däraf som hon, och ingen af samtida har i vårt land i samma utsträckning fått sina sånger sjungna. Hennes diktning i obunden stil är ock väl värd ett omnämnande, betydelsefull synnerligen i barn- och ungdomslitteraturen.

Carolina Wilhelmina Sandell föddes den 3 oktober 1832 i Fröderyds socken af Jönköpings län. Hennes fader var kontraktsprosten Magnus Jonas Sandell, en af de begåfvade och nitiske prästmän, som i midten af senaste århundradet fingo förbereda och medverka vid de för vårt land så betydelsefulla, omfattande andliga rörelserna. I sådant hem och under sådana tider fostrades den blifvande skaldinnan, hvarunder hon själf genomgick den kris, i hvilken Guds rike uppenbar sig för den enskilde såsom en ny värld, ett nådens och sanningens rike. Och därvid fattades ej heller pröfningar.

Öfver hennes barndom låg trycket af en långvarig sjukdom, som hotade att fjättra henne vid bädden för beständigt, men viss om bönhörelse kunde hon uppstå från detta sjukläger och stärktes allt mer och mer. En annan

pröfning, än mer genomgripande i hennes lif, var det, när hon vid 25 års ålder, under en stormig resa öfver Vättern, fick se sin fader vid en våldsamt krängning af fartyget falla öfver bord och försvinna i djupet. Alla räddningsförsök voro fåfänga. Han hade visserligen helt kort förut talat med henne om tryggheten af att tillhöra sin Herre och Frälsare i lifvet och i döden, så att hon väl visste, att döden för honom var en vinning, men slaget var hårdt, och hon var ensam som aldrig förr. Detta skedde den 24 juli 1858.

År 1867 blef hon i äktenskap förenad med generalkonsul C. O. Berg, den kände nykterhetskämpen och filantropen, utgifvaren af Arbetarens Vän. Förenade i kärlek och gemensamma andliga och litterära intressen, arbetade de troget hand i hand, och familjen Berg har mer än en gång fått mottaga dyrbara bevis på erkännande med anledning af deras tjänst inom samhället.

Det är nu längesedan Lina Sandells sånger första gången blefvo mera allmänt kända och den redan då antagna signaturen L. S. fick en god klang. Det var i början af 1858. Dåvarande redaktören för Budbäraren, Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens tidning för den inre missionen, pastor B. Wadström, hade då kort förut mottagit, genom annans förmedling, en samling sånger af hennes hand. De blefvo, 14 till antalet, under hand intagna i Budbäraren för samma år. Af dessa återfinnas icke mindre än 5 uti sångsamlingar, som än i dag äro de mest använda. Af öfverskrifterna till dessa sånger, valda i god harmoni med innehållet, ser man hvad som rörde sig i diktari- nans innersta. Så läsa vi: »Allt i allom Kristus.» — »Till Jesus, till Jesus!» — »Lidandet, ett bud från Gud.» — »Lefver du det nya lifvet?» — »Herre, kommer du ej snart?» o. s. v. Det är en friskhet och öppenhet, som då och senare träda oss till mötes i hennes diktning.

Ännen hämtar hon från det andliga lifvets alla områden i rikaste växling, men starkast synes hon vara i sånger om Guds barns saliga förmåner och deras längtan efter det himmelska hemmet, i t. ex.:

Tryggare kan ingen vara
än Guds lilla barnaskara,
stjärnan ej på himlafästet,
fågeln ej i kända nästet o. s. v.

eller i denna:

Hos Gud är idel glädje,
här trycker mången nöd,
här får jag ofta sucka
och äta tårars bröd.
Här blandas fröjd och smärta
för Herren Jesu brud,
men där skall så ej vara,
ty glädjen bor hos Gud o. s. v.

Vi hafva ej kunnat neka oss att ur det rika materialet åtminstone anföra något, som kunde angifva karaktären af hennes diktning.

Den tid, i hvilken sångerna framträdde, var ock den mest gynnsamma för deras spridning,

ty det nyväckta andliga lifvet inom vår kyrka behöfde en rik tillgång på »psalmer och lofsånger och andliga visor i nåden», och ehuru vår psalmbok innehåller det bästa af andlig diktning från många århundraden, kändes dock ett oafvisligt behof af ett rikare urval för sånger i hemmet och det mera enskilda lifvet och nya uttryck för det lif, som rörde sig i tiden. Visserligen funnos förut olika sångsamlingar för den kristliga andakten, men den nyare tiden kom med nya kraf äfven på den yttre formen, och dessa kraf fylldes af L. S.

En annan orsak till den hastiga spridningen redan från början var den gynnsamma omständigheten, att den framstående andlige sångaren Oscar Ahnfelt sjöng dessa sånger med utmärkt ackompanjement till gitarr, och att andra framstående kompositörer, ss. P. U. Stenhammar, Th. Söderberg, Albert Lindström, Joel Blomqvist m. fl., gifvo många af dem vackra, lättjungna melodier, hvarjämte andra sådana, äldre och yngre, med all omsorg uppsöktes.

Vid återblicken på dessa tider märkes, såsom alltid i historien, att den ena gifvan får stödja den andra. Den andliga sångens uppblomstrande vid den tiden står i det innerligaste samband med C. O. Rosenii välsignelserika verksamhet och Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens kraftiga inre och yttre mission, hvaraf dess förlagsverksamhet alltid utgjort en väsentlig del.

Samlade sånger af L. S. hafva utkommit i tre delar å Z. Hæggströms förlag, men den största betydelse hafva de af hennes sånger fått, som i stort antal intagits i *allmänt kända och brukade sångsamlingar*, först i *Ahnfelts sånger* och senare i *Sionstoner* och *Stockholms Söndagsskolförenings sångbok för söndagsskolan*, allt å Evang. Fosterlands-Stiftelsens förlag. Hvad detta har att betyda, kan man någorlunda förstå, om man får höra, att sångboken *Sionstoner* från sitt första utgivande 1889 utgått i 258,000 ex. och nämnda söndagsskolsångbok från 1882 i 485,800 ex.

Hvart gå då dessa sånger, och af hvilka sjungas de? Skola vi lyssna till dem vid den husliga andakten, i den undångömda kajan eller i kungasal, vid större och mindre sammankomster kring Guds ord och bön, vid större missionsmöten i stad och på land eller vid lappmässor i fjällen? Eller skola vi gå in i fattighus och sjukhus och höra, huru en kör af unga röster sjunger i korridorerna för att med sångens milda toner och andefulla ord sprida ljus och hopp i de lidandes hjärtan? Eller skola vi lyssna till dem, när våra sjöfarande landsmän, samlade till julfester eller andra högtidsstunder i främmande hamnar, gladt och kraftigt stämma in i dessa hemlands-toner, eller när de ljuda friskt i våra utvandrade landsmäns nybyggen i fjärran västern, eller när våra missionärer i Indien och Ostafrika, midt i hednavärlden, en liten stund söka hvila och förena sig med missionsförsamlingen i hemlandet uti samma sånger, kära vordna ifrån barndomen? Eller skola vi hellre

dröja och se, huru negerbarn, frigifna slafvar, — sedan några af dessa sånger af L. S. blifvit översatta till afrikanska språk — med oförställd glädje göra dem till sina? Många äro ock de exempel, som redan kommit till vår kännedom, att en sång af L. S. fått bringa den sista trösten till den, som stod färdig att taga steget ut i den djupa evigheten.

I fråga om sångernas spridning må ock tilläggas, att enstaka verser, ofta för ändamålet författade, ordnats till ett ord för hvarje dag i året i *Illustrerade Album* och *Vägmärken*, med rum lämnadt för vänners namnteckning å deras födelsedagar, till inbördes vänlig hägkomst och förbön. Afven hafva tryckts *Blomsterkort med valda verser*, att å märkesdagar sändas som en vänlig hälsning. Att därvid anspråken på ett sammanträngdt godt innehåll och en skön form äro stora, inses lätt, och L. S. har kunnat fylla dem.

Afven för fru Lina Bergs diktning i obunden form må kortligen redogöras. Vid övergången därtill må då först nämnas en utmärkt samling af poesi och prosa, den från 1866 årligen utkomna, af henne intill 1901 redigerade julkalendern *Korsblomman*, utgifven å Z. Hægströms förlag. Däri förekommande fina lefnadsteckningar af hädangångna samtida komma utan tvifvel att i en senare tid vara dem till mycken hjälp, som i något afseende skilda den tidens företeelser och personligheter.

Afven i andra arbeten — hvad här nedan omnämnes tillhör förut nämnda Stiftelses förlag — tillmötesgår L. S. behofvet af karaktärsbildande lefnadsskildringar: *Bibliotek för kristliga lefnadsteckningar* och *Bilder från Guds rike i lefnadsteckningar*. Det är ock på detta område som *Idun*, under fru Bergs hälsas dagar, gång efter annan fick af henne mottaga värdefulla bidrag.

Hennes ovanliga produktivitet och uthärdande flit i ett kärleksfullt sinne uppenbarade sig dock allra mest uti hennes älskliga arbeten för barn och ungdom, synnerligen i ständigt utkommande tidningar. Tillsammans med sin man, generalkonsul Berg, grundlade L. S. *Barnens Vän* och redigerade den i 25 års tid, till och med år 1901, då ålderdom och försvagad arbetskraft icke längre tillåto det. Det var och är en illustrerad veckotidning för mindre barn. En liknande för äldre barn var *Barnens Tidning*, Sveriges första illustrerade barntidning, från 1858, först redigerad af pastor H. J. Lundborg, sedan under några år af nuvarande professor W. Rudin och åren 1871—91 af L. S. De nämnda tidningarna hafva fyllt ett stort behof bland det uppväxande släktet, och tydligen har den grundsatsen gjort sig gällande: »endast det goda och om möjligt det bästa för barnen», och många föräldrar, som i barnåren lärde att värdera dessa tidningar, ha räknat som en förmån att i sin ordning gifva dem åt sina barn. Och hvad beträffar *Barnens Vän*, har den framför andra varit söndagsskolornas utvalda tidning.

I samma riktning går den rika barnlitteraturen af L. S.: *Söndagsskolberättelser* i 4 serier, *Ur Livvet* i 6 serier, *Nytt barnbibliotek*, 24 häft., *Bilderböcker för barn*, m. m.

Man ser, hvart hjärtats kärlek drog henne, och hon blef i sitt ljufviga, glada, i livvets pröfningar helgade och tåliga sinne en »moder i Israel», älskad såsom få af tusende sinom tusende barn öfver hela vårt älskade fädernesland.

Såsom mödrar ofta få, så fick ock hon i bokstaflig mening slita ut sig i kärlekens tjänst för de små. Under det sista året af sin lefnad förmådde hon föga, och mot slutet aftog hennes förmåga att i ord kläda sina tankar till det yttersta. Dock var det en tröst för

alla, som bevittnade detta, att hon själf ej syntes hafva något svårare lidande däraf, utan fick behålla ett fridfullt, till och med glädtigt sinne äfven under detta krafternas nedbrytande.

Måndagen den 27 juli 1903 var hennes lefnadsdag ändad och hennes ande förlossades. Hon gick att skåda, hvad här hon trodde. Jordfästningen skedde i Solna kyrka den 31 juli under sådan tillslutning, att kyrkan ej kunde rymma de tillstädeskommande. Akten förrättades af pastor B. Wadström, som med tillslutning till Dav. ps. 13: 6 i korthet med hänförelse tecknade hennes lif och verksamhet. Såväl i kyrkan som vid den öppnade grafven sjöngos sånger, af den hädangångna i arf efterlämnade för kommande släkten.

J. MONTELIUS.

SOLEN SJUNKER.

SE, NU sjunker solen! Se, hur fästet flamm-
mar!

Se, hur himlen brinner mellan furustammar,
medan dagen slocknar öfver haf och skär.

Nu är solnedgångens trollska drömvärld när.
Räck mig handen,

låt oss vandra stigen, som för ned till stranden.

Låt oss vandra stigen, där hvarann vi funno,
medan västerns skyar uti guldglans brunno
liksom nu, och trasten juninatten lång
dold bland mörka kronor sjöng sin kärlekssång,
och vid hällen

skärgårdsfjärdars vågskvalp somnade i kvällen.

Husvill fågel vida jag kring världen dragit.
Vårars storm jag pröfvat, höstars rägn mig
slagit.

Hemlös, hemsjuk var jag, utan rast och ro,
utan skjul och rede, utan hägn och bo,
när, på fjäder

trött, jag kom att rasta uti skärgårdsnäjder.

Som en dröm ha korta sommarveckor svunnit,
nordens ljusa sommar knappt sin mognad
hunnit,

förr'n i trädens kronor susar höstens vind
och för foten prassla blad från lönn och lind.
Raskt det lider...

Efter sommarvilan vänta höstens strider.

Dock, den sommar, älskling, du mitt hjärta
skänkte

här vid skärgårdsvågor, som i solglans blänkte,
skall i evig fågning blomstra kring min stig.
Friden har jag funnit, se'n jag vunnit dig.

Kommen, höstar!

Jag i kulna tider har en kraft, som tröstar.

STEN GRANLUND.

ATT LÅNA MODERSNAMNET.

»TILL SLÄKTETS förökelse och upp-
fostran...»

Men det blir kanske ingen förökelse, fast boet är redt och de två vänta och hoppas, att någon skall draga ditin, någon, som är hjälplös och som ärft deras sinnelag, någon, hvars skratt och steg de småle åt, innan de ännu hört någondera. De två förstå omsider, att de aldrig skola höra dem, att de aldrig skola ge upphof till en ny varelse, men fast de veta detta, lefver dock hågen att vårda och åtrån att dana, och längst lefva de hos henne, som skulle blifvit mor, och därför att dessa drifter äro så starka, söker hon att få dem tillfredsställda. Detta måste då ske genom det surrogat, som heter — andras barn.

Men huru nära naturen detta surrogat står, innebär det dock brister och svårigheter, hvilka ej förekomma i förhållandet mellan modern och det egna barnet. Stora kraf ställer detta surrogat på dem, som vilja betjäna sig däraf, och lätt kan det åstadkomma mer skada än välsignelse.

Förunderligt synes det mig därför, att fostermodrarnas kall ej kommit mer till tals, då styfmodrarnas däremot sedan långt tillbaka varit utsatt för kritiken. Och den, som varit i tillfälle att se, hvilka olika förhållanden som finnas bakom dessa namn — styfmoder och fostermoder — skall ovillkorligen fråga sig, hvarför det ena har en så dålig klang, under det att det andra för tanken på offer och ömhet. Kanske man genom en jämförelse också skall ledas därhän att inse, i hvilketdera kallet största betingelsen gifves att få älska, bli älskad och — lyckas.

Styfmodern får sig sina plikter påtvungna, de utgöra ett appendix till hennes äktenskap, hon har att afstå från den man hon är besluten att äkta eller ock att inträda i ett hem, som varit en annans, innan det blef hennes, för att där mottagas af barn, hvilkas sympati hon ej har rätt att fordra, utan måste tillkämpa sig. Fostermodern däremot mottager ofta af fritt val och i eget hem ett barn, som i detta hem skall fylla ett tomrum. — Min mening är ingalunda att fränkänna fostermodrakallet dess stora innebörd, jag vill blott tala till dem, som i blindhet gå att fylla det, och till dem, som i lika stor blindhet tro sig fylla det rätt. Jag vill visa på skuggorna och framhålla svårigheterna.

Med dem, hvilka bedrifva detta kall som ett yrke, i hvilket lagen måst ingripa, befat-
tar jag mig ej. Om fosterfadern har jag ej heller synnerligen mycket att orda. Jag har blott kunnat sluta mig till, att — står han ej under sin hustrus inflytande, — tager han saken på ett naturligt sätt: antingen älskar han barnet eller gör han det icke, ofta dock det förra och då utan alla baktankar eller vägningar af hvad han får i stället. Där är en varelse, som behöfver hans skydd, och han

Hvilket munvatten skall man använda? Intyg: »Den bekantskap jag gjort

med AZYMOL, har varit uteslutande angenäm och vill jag särskildt framhålla dess utomordentligt angenäma och uppfriskande smak samt dess förmåga att upplösa fett- och slemartade beläggningar å tänder och slemhinna; och uppfyller AZYMOL de fordringar man ställer på ett det bästa munvatten och kan sålunda med allt skal rekommenderas.

Stockholm den 22 nov. 1899.

Henrik Welin,

legitimerad tandläkare.

Lärare vid Karol. instit. Tandläkareinstitution.

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkänt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

förtviflad öfver den brytning han åstadkommit, men hvad som en gång brustit, kunde ej åter belas. Såret var för gammalt och för djupt att åter läkas ihop. —

Moster bosatte sig sedan i den stad, där mina föräldrar bodde, och jag blef därför i tillfälle att följa henne dag efter dag.

Hennes ömma omsorger om sonen, som strax därefter sjuknade i en svår nervfeber, voro i sanning rörande. Hon arbetade, slet och försakade för hans skull, men gjorde det med godt mod och glädje.

Det lilla gemensamma hemmet kunde hon ej lämna, och där måste hon sysselsätta sig med sådant som kunde verkställas inom hus. Hon sydde fina broderier till en tapissierfirma i staden, hon bakade läckra småbröd, som blefvo mycket efterfrågade, hon skaffade sig en täckbåge, och snart blef det nästan en själskrifven sak, att hon och ingen annan skulle sticka brudtäcket åt hvarje giftaslysten tärna i staden. Man kom snart underfund med, att hon hade både smak och omdöme, och dessutom var hon alltid fin och behaglig i sitt sätt emot kunderna.

När Hans blifvit tillräckligt stark därtill, genomgick han en handelsskola, och gjorde det med heder, samt fick sedan med lätthet anställning på ett handelskontor, där han också skötte sig så väl, att han längre fram blef erbjuden kompaniskap med sin principal.

Nu är moster gammal. Allt det blida och undfallande i hennes väsen, som tidigare utmärkte henne, har trädt fram igen, sedan hon fick lägga af den nötta arbetsdräkten och nu får sitta lugn och stilla i sitt hemtrefliga rum bland sina blommor och minnen. Det är sant, dessa senare äro ej alla glada och soliga, men åren ha förtagit deras bitterhet, och i lifvets skymning utjämnas alla skarpa konturer.

Och den ömhet hon slösat på gossen får hon nu i rikt mått tillbaka, ty han bär henne, bokstafligen taladt, på sina händer, men tycker ändå, att han aldrig kan visa henne nog tacksamhet. Också jag får dela dessa kära omsorger, ty Hans hem har sedan flere år tillbaka äfven varit mitt. Jag är hans lyckliga, mycket afundsvärda hustru.

Jag skulle vilja tillägga några ord äfven om morbror Knut, men hans lefnadssaga blef mycket kort. Den disharmoni, i hvilken han kom till sig själf och hela världen efter skilsmässan från moster, gjorde honom ännu mera brutal och hänsynslös än förr, och med egendomens skötsel fick det gå vind för våg. Jag vet också, att moster allt fortfarande följde honom med intresse, och att hon sörjde öfver hans sätt att gå till väga. Hon hade ändå en gång hållit af honom, och ehuru han sedan sårat henne djupt, kunde hon ej helt glömma de band, som en gång förenade dem, och jag är säker om, att hon skulle ha skyndat till hans hjälp, om hon vetat, att han behöfde henne. Och när hon fick veta, att han omkommit under badning, anlade hon sorgdräkt och var länge därefter nedstämd och sorgsen.

Så länge moster Helène orkar därmed, reser hon också en gång hvarje sommar till kyrkogården för att lägga en krans på hans graf, och Hans och jag skola sedan fortsätta därmed af pietet för hans minne.

GLÖM EJ

Jubileumsfondens sparbössor!

ENKÖPINGS NÄS KYRKA.

FRÅN DEN GAMLA UPPLANDSBYGDEN.

MER OCH MER ha vår tids barn fått intresse för platser, som bära på sekelgamla minnen, och till kyrkor och herrgårdar, som gömma på sådana, dragas vi lätt. Ett framstående rum i detta afseende intaga Enköpings Näs kyrka och socknens med samma namn herresäten Brunnsö, Hjulsta, Nybyholm och Hacksta med Säfsta. De båda sistnämnda äro sammanslagna under ett bruk och utgöra hufvudgården till Hacksta fideikommiss, hvars s. k. bondhemman till större delen äro belägna i andra socknar. Mäktiga herrar och ädla riddersmän hafva genom århundraden varit deras ägare, och Hjulsta, godset med de många anorna, räknar med stolthet bland sina herrar Axel Oxenstjerna.

Kyrkan inrymde en gång dyrbara minnesmärken, men vandalismen har här som annorstädes

gripit med omild hand, och hvad denna skonat ha tidens tand och människors vårdslöshet åtagit sig att fullborda. Bland de skatter, som ännu finnas i behåll, är den inre kyrkdörren, som är af trä och konstnärligt sirad med prydnader, arbetade för hand i järn. Bland dessa märkas Oxenstjerna- och Sparrevapnen samt en del heraldiska figurer. Den förskrifver sig från senare delen af 1400-talet och anses vara en skänk af häradshöfdingen i Åsunda härad, riddaren och riksrådet Nils

Fadersson Sparre till Hjulsta och hans hustru Kerstin Nilsdotter Oxenstjerna. Kyrkgolfvet består af mer eller mindre nötta grafstenar, rikt uthuggna med vapen och tänkespråk. På den troligen äldsta stenen, som bär årtalet 1484 och hvari Oxenstjerna- och Sparrevapnen äro inhuggna, läses i munkstil, att Ulf och Mauritz med bröder och systrar, som orden lyda, därunder äro begrafna. De voro barn af det ofvannämnda Sparreparet till Hjulsta.

DEN INRE KYRKDÖRREN.

De s. k. herrskapsbänkarna, som tillhöra godsen, äro dubbelsitsiga, och allt eftersom prästen står framför altaret eller uppe på predikstolen, ändrar man plats för att kunna se honom. På

MOT FLUGOR!

- FLUGPAPPER — äkta Tanglefoot — pr dubbelark 20 öre.
- FLUGPAPPER — franskt — pr ark 5 öre.
- FLUGFÅNGARE, pr st. 25 öre.
- FLUGSPÅN (Kvassia), pr kg. 60 öre.
- INSEKTSPULVER — äkta persiskt — i paket om 25 och 50 öre.
- INSEKTSPULVERSPRUTOR, pr st. 40 och 45 öre.

Dessutom särskildt för kreatur:

Hjorthornsolja, Ryssolja (Björktjära), Kreolin, Kreolinolja, Lysol m. m.

Till de billigaste priser hos

Wilh. Becker,

Kongl. Hofleverantör, Stockholm.

Hufvudaffär: 5 Malmorgsgatan 5.

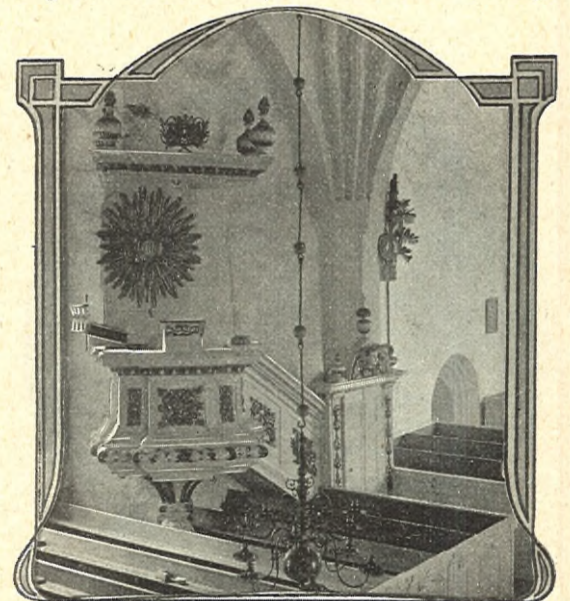
Filialer: 24 Stora Nygatan, 23 Götgatan.

dörrarne till dessa bänkar äro vapnen målade i sina heraldiska färger. Altartaflan föreställer frälsaren på korset och nedanför Maria Magdalena knäböjande, bredvid henne ett par andra kvinnor och ett stycke från dem en krigsknekt till häst, förande en fana. Öfver och under denna sitta ett par mindre taflor. Hvem den är målad af, är ej känt, endast att den är förärad den 23 augusti 1682 af det »Högwälborna grefskapet Oxenstjerna på Hjulsta», hvilka vapen, såväl det till Cronenborg som det till Södermöre, sitta på hvar sin sida om taflan. Predikstolen, rikt sirad och hällen i hvitt och guld, är af egna medel med stor flit och anseelig kostnad skänkt och uppsatt af det Högwälborna Herrskapet på Hacksta gård Carl Philip Sack och dess maka Christina Beata Lillie». Bemålde herrskaps vapensköldar sitta öfverst på taket af predikstolen. Orgeln är skänkt af den ofvannämnde greve von Dohna och hans andra maka Hedvig Ulrika De Geer.

En ganska egendomlig present fick kyrkan en gång af drottning Maria Eleonoras hofmarskalk »Salig wälbördig Gorgonius Hindricksson Gyllenanker, en ny hvit sölfkanna, väger 50 lod och dertil togs sölf i den grafven i kyrkan som förfallen var och sölvvet, som hade varit på kistorna som voro förmultnade och vog 50 lod och det som mera lades så dant till». Kannan var prydd med Arpska vapnet och bokstäfverna »M. S. A.» (Margaretha Scheringsdotter Arp, änka efter Gorgonius Gyllenanker). Den omarbetades i början af 1700-talet.

Ett dyrbart epitafium finnes i kyrkan fästadt på väggen öfver den ena Hackstabänken och är rest till äminnelse om ministern herr Gustaf Wulfenstjerna »af dess sorgbundne fader 1760». Midtemot detta öfver Hackstabänken på fruntimmerssida hänger »Konungens Tromans, Wälborne Herren, Herr, Otto von Sacks till Hackstad» vapensköld. Öfver ingången till det å kyrkans yttersida befintliga grafkoret är en sten anbragt med Gyllenankerska och Arpska vapnen.

Man kan i det gamla templet drömma sig tillbaka genom århundraden och tycka sig skåda den ädle Axel Oxenstjernas resliga gestalt, när han vid sin hustrus sida allvarlig och betänksam gick gången fram, och huru de med värdiga later togo plats, hvar och en i sin egen bänk, och fönimma huru socknens öfriga höga herrar med sina anborna fruar böjde sina stolta nackar till vördsam hyllning för den mäktige kanslern. Genom Näs äldriga tempelhalv susar en andehviskning till vår tids barn, som manar dem att taga

PREDIKSTOLEN I ENKÖPINGS NÄS KYRKA.

exempel af de stormän, som en gång med kraftig arm och säker blick värnade om moder Svea.

Alldeles invid kyrkan i skydd af en väldig kastanj ligger Näs trefna herdetjäll, som innehafves af kyrkoherde Frithiof Ljungqvist. Ett stenkast från detta på backkrönet ligger skolhuset, ljusst och soligt. Där nedanför går vägen till socknens ståtligast bebyggda och minnesrikaste gods, Axel Oxenstjernas Hjulsta. Dess corps de logis med två våningar och frontespice i dorisk stil innehåller 28 rum. Öfver porten en trappa upp sträcker sig en på konsoler hvilande balkong med gjutet järnstaket, å hvars midt friherrliga Liljenkrantzka vapnet är anbragt som minne af dess byggherre ställmästaren friherre C. A. Liljenkrantz. På nedre botten finnas biblioteksrum samt diverse ekonomirum. En vacker trappa leder upp till öfre våningen, som är inredd med vår tids komfort och elegans. I salen finnas alla Hjulsta anherrars vapen målade på järnplåt i sina heraldiska färger. Tvänne äldre flyglar, den ena om elfva och den andra om fjorton rum, ligga på hvar sin sida om karaktärsbyggnaden. Ett stycke från denna är den s. k. *fatburen*. Det säges att den skulle vara byggd af Axel Oxenstjerna, men det är troligt att den är äldre.

Godsets äldste kände ägare är Hans Olofsson, hvilken 1385, ehuru bosatt i Västerås, skref sig till Hjulsta. Genom hans sonsons änka Elin Nilsson dotter Natt och Dag, som i ett senare gifte äktade riddaren Fader Ulfsson Sparre, kom det till denna numera utdöda gren af Sparreätten. Af Fader Ulfssons närmare ättlingar, som voro Hjulsta ägare, vilja vi nämna hans sonsons dotter, den mycket bemärkta Gärvel Fadersdotter Sparre. Trenne gånger trädde hon i brudstol, men öfverlefd alla tre sina »husbönder», som hon benämnde sina män, och afled vid 88 års ålder. Efter hennes död tillföll Hjulsta efter mycket kif emellan hennes talrika arvingar Axel Oxenstjernas maka. Rikskanslaren lät 1645 flytta altaret i Näs kyrka till den plats det nu har och belägga koret med plansten. Af såväl detta som den omsorg som han ägnade Hjulsta, kan man förmoda att rikskanslaren någon tid personligen vistats på sitt vackra gods i Näs. Efter Axel Oxenstjernas död ärfdes det först af hans son Erik, och sedan tillföll såväl Hjulsta som Fiholm rikskanslerns andra dotter Kristina, gift med Gabriel Oxenstjerna. Deras dotter Eleonora förde genom sina båda äktenskap tvänne nya vapensköldar, Soop af Limingö och von Dohna, till Hjulsta. Genom hennes dotterdotter kom det i Lagerhjelmiska släktens ägo.

Oftast i Hjulsta historia har det varit brudens krona, som afgjort dess öde och bundit det ena namnet och sköldemärket efter det andra därvid. Nu äges det af lagman Lagerhjelm dotterdotter Eleonora Liljenkrantz och hennes make majoren friherre Albert von Kantzow.

Utän att vara fideikommiss har Hjulsta under en tidrymd af emellan fem och sex hundra år aldrig varit såldt, utan dels genom arf dels genom giftermål gått ur den ena i den andra af våra mera betydande frälsesläkters händer. Och likt en gyllene kedja med många länkar löper strängen, som binder Fader Ulfsson Sparre med godsets nuvarande ägare. Om i allmänhet vid våra jordagods barn efter föräldrar led efter led fästats vid fädernetorfvän med blodets och kärlekens band och knutit sin egen historia vid denna, skulle i vårt land mycket vara annorlunda.

ADELAIDE NAUCKHOFF.

HJULSTA.

GENERALKONSUL M. G. NORDLING Å SVENSKA KONSULATET I PARIS. HOFFFOTOGRAF ALBIN, PARIS. FOTO.

SVENSK-NORSKA KOLONIEN I PARIS HYLLAR SIN GENERALKONSUL.

BREF FRÅN IDUNS KORRESPONDENT.

ETT ANGENÄMT afbrott i den öfver hufvud taget trista rötmanadssåsongen, då nästan allt sällskapslif ligger nere, utgjorde den middag, som härvarande svenskar och norrmän den 31 juli gäfvos för generalkonsul *M. G. Nordling*, med anledning af dennes då inträffade femtioårsdag. Trots det att kolonien denna tid på året är betydligt decimerad, var det dock närmare ett hundratal landsmän, såväl herrar som damer, som hade mött däruppe i svensk-norska sällskapets lokal vid rue Chaussée d'Antin för att hälsa och lyckönska sin populära generalkonsul, just samma dag återkommen från ett besök i hemlandet.

Den redan i hvardagslag så stil- och smakfulla lokalen tedde sig nu ännu mera till sin fördel, tack vare de charmanta växt- och blomdekorationer, för hvilkas anordnande jag begagnar tillfället att komplimentera fröken Lilly Jensen.

Att middagen, äfven materielt sett, ej gaf något öfrigt att önska, behöfver jag knappast påpeka. Madame Cesar, klubbens konstförfarna restauratris, hade vid detta tillfälle öfverträffat sig själf, men det gällde ock att fira sällskapets ordförande!

Smakfullt utförda matsedlar, med jublarens porträtt, inramadt bland drakslingor, komma att för deltagarne utgöra ett trefligt minne från denna angenäma fest.

Kl. 8 satte man sig till bords, och hon var öfver 11 när man flyttade sig ut i biljard- och rökrummen, där kaffe intogs.

Vi svenskar hafva rykte om oss som festtalare, och att skåltalen vid ett tillfälle sådant som detta ej saknades, torde vara öfverflödigt att omnämna. Raden af dessa började redan vid melonen och fortsatte med korta mellanrum ända till desserten.

Först kommo de, om jag så får säga, »protocolaira» och gjordes början af herr Löchen, som höll det egentliga festtalet för hedersgästen. Efter detsamma öfverlämnades till herr Nordling en minnesgåfva, subskriberad inom kolonien, ett charmant konstverk i brons,

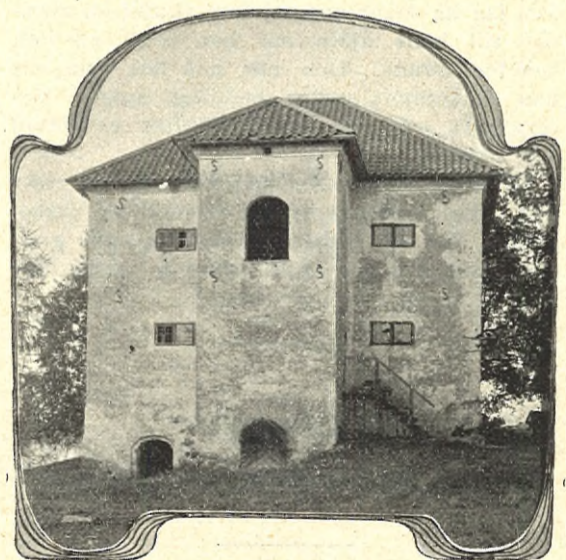
en grupp öfver en half meter i höjd. När jag nämner att arbetet utgått från vår landsmaninnas, fru Agnes Frumeries atelier, torde alla vidare eloger vara tämligen öfverflödiga.*

Efter herr Löchen var det vår t. f. chargé d'affaires, herr J. af Klercker, som påpekade det alltid angenäma samarbetet mellan ambassad och konsulat.

Därpå talade herr Edv. Jensen för hedersgästen i dennes egenskap af ordförande i härvarande understödsförening, och till sist var det t. f. pastorn i Paris, herr Lennart André, som till jubilaren framförde pastors och kyrkoråds tack för det aldrig svikande intresse, hvarmed herr Nordling tagit del i kyrkans angelägenheter. Särskildt nu, när det gällde så stora och viktiga frågor för församlingen som en tilltänkt kyrkoflyttning, var herr N:s hjälp oskattbar.

Efter dessa officiella tal blef ordet mera fritt, och stämningen, som kanske till en början varit något stel, öfvergick så småningom till den där kordialt-spirituella, som plägar känneteckna våra nordiska banketter.

* Gruppen, som framträder ganska tydligt å vår bild, är benämnd »De mörkrädda». Den föreställer tre unga flickor, den första och största med ett brinnande ljus, som på väg till sitt soffrum ha att passera någon sal, där det spökar!

FATBUREN PÅ HJULSTA.

FRÅN IDROTTSTÄFLINGARNA I GÖTEBORG. FOTO FÖR IDUN AF J. EDGREN. 1. KRONPRINSEN ÅKER UT TILL TENNISSTÄFLINGARNA Å SÄRÖ. 2. HR E. LEMMING ERÖFRAR MÄSTERSKAPET I DISKUSKASTNING. 3. SISTA HÄCKEN TAGES I HÄCKLÖPNINGEN. 4. HR C. SANDBERG ERÖFRAR MÄSTERSKAPET I SLÄGGKASTNING. 5. GÖTEBORGS IDROTTSFÖRBUND ERÖFRAR MÄSTERSKAPET I FOTBOLL. 6. ÖRGRYTELAGET, MÄSTERSKAP I STAFETTLÖPNING. 7. HR AAGE RASMUSSEN FRÅN KÖPENHAMN INKOMMER SOM FÖRSTE PRISTAGARE I GÅNGTÄFLAN Å 5,000 METER.

Bland de följande talen vill jag endast omnämna herr Per Lamms för hedersvärdens familj, vice konsul M. Synnestvedts för de närvarande damerna; måföre Coulet, en framstående advokat och nära lierad med vår koloni, framförde frånvarande franska vänners sympatier, och baron Ripperda talade å danska koloniens vägnar.

Beträffande samtliga dessa tal, utan undantag väl framförda, må det dock tillåtas mig en liten anmärkning eller rättare sagt en fråga.

Med undantag af ett enda framfördes de alla på franska språket. *Pourquoi ça?* Hade talarne varit några andra än de voro, skulle man varit benägen att förklara detta förhållande som en akt af »snobisme»; men nu förfaller naturligtvis helt och hållet en dylik tolkning. Nu är visserligen franskan »diplomaternas språk», men vid en fest sådan som denna tyckes det mig, att man litet mera bort använda »ärens och hjältarnes»!

Efter talen upplästes de till ett hundratal uppgående lyckönskningstelegrammen, och märktes bland dessa sådana från envoyéerna Åkerman, Wrangel och Beck-Friis.

Klockan var närmare två, när man skildes åt. Det hade varit en lyckad fest och en angenäm afton, man hade hyllat ej blott den dugande ämbets- och affärsmannen, utan äfven den sympatiska vännen och landsmannen.

Att orda något vidare om hvad herr Nordling gjort och verkat i vår kolonis intressen under den tid af närmare 20 år, han här innehaft platserna som vice- och generalkonsul, anser jag ej nödigt. Detta är tillräckligt känt och erkänt såväl här som där hemma.

Son till kyrkoherde N. i Njurunda, kom han hit till Paris redan 1876, där han allt sedan dess innehaft en betydande trävaruaffär. Gift med en fransyska, m:elle Jeanne Scapre, har han i detta äktenskap, om jag ej misstager mig, fem barn. Herr N. är riddare af Vasa- och St. Olofsordnarne samt officer af Hederslegionen.

Femtio år äro ju strängt taget ingen ålder att tala om, men det är dock sällan man får se någon bära sitt halfsekel med en sådan lätthet som vår generalkonsul. Med ett ungdomligt sinne och lynne bibehåller han ännu ungdomens vigör. Det var endast ett par månader sedan vi på en tillställning uppe å »sällskapet» sågo honom dansa polska, så som endast en norrländing kan göra det!

Det porträtt vi här föreställa Iduns läsare är taget dagen efter ofvan skildrade fest. Trots den tidiga timmen, klockan är ej mer än 9 på morgonen, funno vi generalkonsuln vid sitt arbetsbord i konsulatets nya, trefliga lokal rue de la Pépinière n:r 11.

Paris den 3 aug. 1903.

EDVARD STJERNSTRÖM.

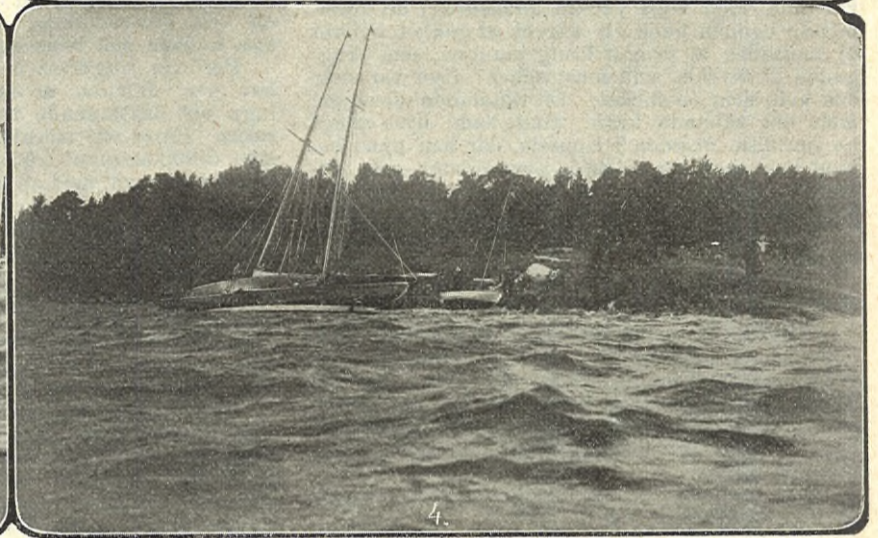
UR DAGSKRÖNIKAN.

PER DANIEL HOLM †. Den 7 dennes afled härstädes, i en svår magsjukdom, som påkallat operativt ingripande, professor i landskapsmålning Per Daniel Holm. Den afidne var född 1835 i Malingsbo prästgård i Dalarne. Sedan Holm åren 1852—55 genomgått Teknologiska institutet, öfvertog han utförandet af en del ritningar till beskrifningen öfver fregatten »Eugenie» jordomsegling och fortfor med detta arbete till 1856, då han fick anställning vid Köping—Hults järnvägsstation i Örebro. Han lämnade likväl snart denna befattning för att återgå till sin förra sysselsättning, då han tillika antogs till ritare vid vetenskapsakademiens zoologiska museum. Under Nils Anderssons handledning började han nu också öfva sig i landskapsmålning, hvarjämte han ingick som elev vid Konstakademien.

År 1862 erhöi Holm den kungliga medaljen och invaldes följande år till akademiens agrée. Han begaf sig 1864 som stipendiat på en utländsk resa och besökte därunder Düsseldorf, München, Karlsruhe och Paris, där han vistades under hela år 1867. Efter sin återkomst till Sverige kallades han 1871 till ledamot af akademien och utnämndes till vice professor 1873. Vid den nya organisationen af nationalmuseets konstafdelning erhöi Holm 1881 förordnande som konservator och utnämndes samma år till professor i land-

PROFESSOR P. D. HOLM.

FRÅN DE STORA KAPPSEGLINGARNA I KRISTIANIAFJORDEN. N. SKARPMOEN FOTO. 1. START. 2. VERONA INKOMMER SOM SEGRARE I TÄFLAN OM KATTEGATPOKALEN. 3. GRUPPBILD FRÅN PRISDOMARBÅTEN. 4. MAGDAS OCH DORAS HAVERI VID NARVERÖD.

att lista sig ut mellan dem. Det är ett panorama, hvars make helt säkert ej bjuds någon annanstans på jorden, just genom sina skarpa motsatser. Också gå turistströmmens vågor höga här. Superlativ på alla civiliserade språk ljuda för våra öron, och man har godt tillfälle att studera de olika nationernas sätt att uttrycka sin förtjusning. Tyskarne, som för resten äro i betydlig majoritet, behärska table d'hôte med sin högljudda konversation, och de berätta omständligt för hvarann sina intryck allt ifrån början till nu, och salen rungar af »wunderschön», »herrlich» o. s. v. De se alla så välfödda ut och så innerligt belåtna med sig själfva och de sina. Och under tiden styfnar den engelska nationen till allt mer och mer, där den sitter instufvad mellan sina bullrande grannar. De dricka sin selters och se med häpnad på det uppränta hvetebröd, som serveras dem som »Toast». Men ute på verandan mellan fyra ögon töa de upp och ha ej nog starka ord för sin belåtenhet. Det är blott det tråkiga att ingenting står skrifvet utanpå dem. — Fransmännen äro sällsynta. Åtminstone ha vi ej träffat på mer än ett tiotal. Se här ett brottstycke af två unga fransmäns samtal. Det var på Geirangerfjorden, de hade rest skilda vägar och träffades där igen. De voro hänryckta förstas, gestikulerade och pratade i munnen på hvarann om snö och is, hotell och mat, om allt mellan himmel och jord, tills den ene med en ton, som om han talat om en underlig företeelse, utbrast: »Et la femme avec son extraordinaire flégme! La voir manger son 'gröt', quelle vue!» Vi skrattade godt åt deras karaktäristik af den norska kvinnan. — Det är söndag eftermid-

dag, men de många affärer, som handla i norskt-norskt, ha sina butiker öppna, ty det har kommit in en stor turistångare i hamn; den skall endast bli öfver natten, ty den är på retur, och Molde vet sin plikt. Och med begärlighet gripa turisterna tillfället och skänka nu alla sina superlativer åt dessa mattor af ejderdun, björnskinn eller lokatt, åt silfverstänkor och smycken af gammalt eller nytt datum, åt fotografier och vykort. Och de, som sköta kommersen, reda sig med dem alla och deras språk. De äro märkliga, dessa västlänningar. Minsta skjutspojke reder sig hjälpligt med engelska, och den raskhet, med hvilken portiern på hotellet kastar sig från ett tungomål till ett annat, är rent förbluffande. En gjorde sig till och med mödan att svara mig på svenska. — Och dagen sviner hastigt i Molde. Vi ha cyclat en tur längs Fannestranden, som 8 km. följer fjorden åt öster, vi ha afundats de lyckliga, som ha sina vackra villor där, och när solen går ner, sitta vi på altanen till »Alexandra» och se, hur snön rodnar i blekaste skärt under de sista strålarne. I den svaga skymningen är det, som fjällen komme oss närmare och slöte leden tätare till nattens vakt. De olika länders flaggor, som hela dagen svajade på trädgårdsterrassen och bryggan nedanför hotellet, hänga slaka, och ute på fjorden glimma lanternor från de många större och mindre turistångare och lustyachter, som kastat ankare där. Alla konturer bli veka, luften är så ljum och mild och rosorna dofta. — Det är sydländsk färg öfver taflan och dock äro vi på samma breddgrad som Jakutsk i Sibirien.

GERDA FAHLROTH.

VILLOSPÅR. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF MOLL.

DET VAR tre dagar före jul. Marken var hårdfrusen, men ingen snö täckte ängarnas vissnade gräs och vägarnes stelnade hjulspår. Nedgående snälltåg var öfverflyddt af passagerare. En hel mängd skolungdom, med fröjd lämnande skolan och staden för att jula i hemmet på landet, husfäder och husmödrar, som varit i sta'n för att göra uppköp till högtiden, arbetare och studenter — alla trängdes under den gemytligaste stämning.

I en andra klassens kupé sutto, midt emot hvarann, en ung man och en ung kvinna, allt emellanåt utbytande några ord, en blick, ett leende. Äfven om man ej lade märke till de breda, släta ringarne, blänkande nya, de båda buro, förstod man godt, att de voro förlofvade.

»Om tre timmar,» sade han lågt, lutande sig fram mot henne med en varm blick, »bara tre timmar till och vi äro hemma.»

»Hemma,» eftersade hon drömmande. »Det är så underligt för mig att tänka, att jag reser hem — till ditt hem.»

»Till ditt, Elsa. Allt hvad jag äger är ditt och jag tackar dig, att du tar emot det!»

Hans djupa, blåa ögon hade ett uttryck af svärmisk kärlek, då han hastigt förde hennes hand till sina läppar.

»Min store, barnslige gosse!»

Det var ett tonfall af moderlig ömhet i hennes röst, en djup behaglig röst, då hon skämtsamt drog sin hand tillbaka. En smärt vacker hand, ej för mjuk, ej för hård, med en fasthet i handtryckningen, verkande behagligt och lugnande, likt hela Elsa Winters väsen och uppträdande.

Tåget hade stannat vid en station, där de flesta passagerarne lämnade kupén; de få kvarblifvande halfsofvo i sina hörn. Han kysste återigen hennes hand.

»Elsa, Elsa, hur underligt är icke detta! Att du håller af mig, att du älskar mig, att du verkligen är min!»

Leende strök hon med handen öfver hans ljusa

